

Жорий йилнинг 29 мартига мамлакатимиз тарихига юянт муҳим ижтимоий-сиёсий воқеа — Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови янги ижтимоий-қўшқосий ва сиёсий-ҳуқуқий шароитларда бўлиб ўтди. Сайловнинг дастлабки натижаларига кўра, Ислом Каримовга 17 миллион 122 минг 577 фуқаро ёки сайловчилар умумий сонининг 90,39 фоизи, Ахмал Саидовга 582 минг 688 киши ёки сайловчиларнинг 3,08 фоизи, Ҳотамжон Кетмоновга 552 минг 309 киши ёки сайловчиларнинг 2,92 фоизи, Наримон Умаровга 389 минг 24 киши ёки сайловчиларнинг 2,05 фоизи овоз берган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови миллий сайлов қонунчилиги ва халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган демократик принципларига тўла мувофиқ ҳолда ўтди. Марказий сайлов комиссияси маълумотларига кўра, овоз беришда 18 миллион 942 минг фуқаро, яъни сайловчиларнинг 91,08 фоизи иштирок этди.

Халқимиз сайловда Ўзбекистоннинг тинчлиги ва барқарорлиги, тараққиёти ва ёруғ келажаги учун овоз берди

Табийки, ушбу салмоқли рақамлар Президент сайлови мамлакатимиз келгуси тараққиётини, юртимизда ке- чаётган демократик ислохотларни изчил давом эттириш ҳамда ривожлантиришнинг гоят муҳим омили эканини чуқур англаган фуқароларимиз ўзларининг юксак сиёсий савияси ва Ватанимиз тақдирига дахлдорлик туйғусини намойиш этиб, сайловда фаол қатнашганидан далолат беради. Бинобарин, сайлов кампанияси давомида мамлакатимиз фуқаролари ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши учун ҳуқуқий, ташкилий, ташвиқий, шунингдек, мониторинг соҳаси-

да барча имкониятлар яратилди. Бу ҳақда сўз борганда, авваломбор, мустақиллик йилларида мамлакатимизда амалга оширилган изчил ислохотлар самарасида демократик талаблар ва умумэтироф этилган халқаро стандартларга жавоб берадиган, фуқароларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин ифода этишини кафолатлайдиган миллий сайлов тизими яратилганига эътибор қаратиш мақсади мувофиқ, Зотан, Ўзбекистоннинг миллий сайлов қонунчилиги ва амалиёти — кенг қўламли ва тизимли демократик ислохотларнинг узвий таркибий қисми ҳисоб-

ланади. Кейинги йилларда миллий сайлов тизими халқаро ҳуқуқ андозалари ва талабларига ҳамда илғор хорижий тажрибага мос ҳолда янада таркибий яқинлаштирилди. Сайлов арафасида "Ижтимоий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази ўтказган ижтимоий сўров натижалари фуқароларимизнинг аксарияти ўзининг сайлов ҳуқуқлари ва "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги қонун ҳақида етарлича маълумотга эга эканини кўрсатди. Сўров иштирокчиларининг 91 фоизга яқини Ўзбекистон Республикаси Президенти

миллий қонунчилигимизга мувофиқ беш йил муддатга сайланишидан хабардор. Улар миллий қонунчилигимизга киритилган ўзгариш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳиятини ҳам яхши билади. Президент сайлови Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, "Фуқаролар сайлов ҳуқуқининг кафолатлари тўғрисида", "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида", "Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисида"ги қонунларда белгилаб қўйилган нормаларга тўла мувофиқ ҳолда ўтказилди. Бу борадаги демок-

ратик анъаналарнинг умумий, тенг, адолатли, яширин, эркин, ошқора, масъуллик деган энг асосий тамойиллари қатъий риоя этилганини алоҳида таъкидлаш ўринлидир. Қонунчилигимизда Марказий сайлов комиссияси раҳбарлигида сайловларнинг қонун талабларига тўла мувофиқ равишда ташкил этилиши ва ўтказилишини таъминлайдиган ҳамда фақат қонунга бўйсунадиган мустақил сайлов комиссиялари тизими мустаҳкамлаб қўйилган. Бу — миллий сайлов тизимининг энг муҳим хусусиятларидан ҳисобланади. (Давоми иккинчи бетда)

Iftixor

Куч-қудратимиз, салоҳиятимиз тимсоли

"...Самарқанд шаҳрида ўрнатиладиган ҳайкалнинг дастлабки варианти ҳам ҳозиргидан бироз бошқача эди. Унда соҳибқирон қўлида қилич ушлаган қиёфада тасвирланган эди. Мен бу масалага бағишланган сўнгги муҳокамаларнинг бирида бундай ечимга эътироз билдириб, "Тўғри, Амир Темур давлат бошқарувида ҳарбий кучга ҳам таянган, аммо унинг ўнта ишдан тўққизтасини кенгашу машварат билан, қолган биттасини қилич билан битирдим, деган сўзларини унутмаслик керак", деб, қилични Соҳибқироннинг ёнида, қинига солинган ҳолатда акс эттириш лозимлигини таъкидладим. Чунки шунда унинг сиймосида, мен халқимнинг ҳимояси, юртимнинг мудофааси учун ҳар лаҳзада курашга тайёрман, лекин дунёда тинчлик-барқарорлик ҳукмрон бўлишини истаيمان, деган гоя ўз ифодасини топган бўлар эди".

Самарқанд шаҳри марказида салобат тўкиб турган Амир Темур сиймосига боққанимизда Президентимизнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарига қайд этилган ушбу сўзлар ёдимга тушади. Бундай қараш, муносабат давлатимизнинг бугунги сиёсати ҳам тинчлик-севарлик, халқпарварлик ва миллатлараро тотувлик асо-

сига қурилганини англатади. Зеро, инсоннинг куч-қудрати ва салоҳияти унинг ақлу тафаккури, бунёдкорлик ишлари билан белгиланади. Куч — адолатда, билим ва тафаккурда эканлигини тарих ҳам, бугунги дунё цивилизацияси ҳам кўрсатиб турибди-ку. (Давоми тўртинчи бетда)

Qonun ijodkorligi

Инвестиция ва пай фондлари

бу борадаги қонунчилик такомиллаштирилмоқда

Шу кунларда Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг депутатлари "Инвестиция ва пай фондлари тўғрисида"ги қонун лойиҳасини маромияга етказиш юзасидан изчил иш олиб бормоқда. Ушбу қонун лойиҳаси Президентимиз томонидан тақдим этилган Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида белгилаб берилган устувор вазифалар ижроси доирасида ишлаб чиқилган.

Бу ҳақда сўз борганда, аввало, "инвестиция фонди" ва "пай фонди" деган тушунчаларга аниқлик киритиш мақсади мувофиқдир. "Қимматли қозғалар бозори тўғрисида"ги қонуннинг 23-моддасига кўра, инвестиция фонди деганда, инвесторларнинг пул маблағларини жалб қилиш ва

уларни қонун ҳужжатларига мувофиқ қимматли қозғаларга, бошқа инвестиция активларига, шунингдек, банклардаги ҳисобварақларга ва омонатларга қўйиш мақсадида акциялар чиқарилган юридик шахс — акциядорлик жамияти тушунилади. (Давоми учинчи бетда)

Аввало шунини қайд этиш жоизки, Конституцияимизнинг 39-моддасида ҳар ким қариганда, меҳнат лаёқатини йўқотганда, шунингдек, боқувчисидан маҳрум бўлганда ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот олиш ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилган.

Qonun ko'magi

Ноқонуний қарор

суд томонидан бекор қилинди

Юртимизда ушбу конституциявий меъёрнинг амалга самарали жорий этилаётгани фуқароларнинг қонуний манфаатларини таъминлашга хизмат қилмоқда. Қувасой шаҳрида яшовчи Муҳаббатхон Ёқубжонова ҳам ўзининг ижтимоий ҳуқуқидан фойдаланган ҳолда 2010 йилнинг 10 октябрида имтиёзли пенсия

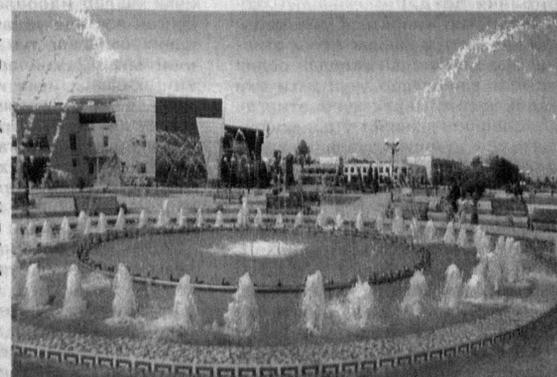
яга чиққанди. Фақат 2014 йилнинг март ойида пенсияси тўхтатилганини эшитди-ю, ҳайрон бўлди. Шу боис эртасига Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг Қувасой шаҳар бўлимига йўл олди. (Давоми учинчи бетда)

Insonparvarlik tamoyillari

Инсонийликнинг юксак намунаси

Бағрикенглик, кечиримлилик — халқимизга хос азалий қадрият, инсонпарварликнинг ибратли намунаси ва одамийликнинг ўзига хос ифодасидир. Ота-боболаримиздан мерос бу фазилат истиқлол йилларида жамиятимизда янада ривож топмоқда.

Мамлакатимизда кечиримлилик ва бағрикенгликнинг амалий ифодаси — амнистия актига асосан кўплаб юрtdошларимиз жиноий жавобгарликдан ва жазодан тўлиқ ёки қисман озод этилмоқда. Зотан, амнистия акти замирида жазо муддатини камайтириш ёхуд судланганлик ҳолатини муддатидан аввал олиб ташлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, билиб-билмай жиноят кўчасига кириб қолган шахсларнинг гуноҳидан ўтиш, уларни оила-си бағрига қайтариб, жамиятдан ажратмаган ҳолда қайта тарбиялашдек эзгу мақсадлар мужассамдир.

Айтиш жоизки, Президентимиз тақдирномасига асосан, Олий Мажлис Сенати томонидан 2014 йил 14 ноябрда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг йигирма икки йиллиги муносабати билан амнис-

тия тўғрисида"ги қарор бағрикенглик ва инсонпарварликнинг амалдаги яна бир тасдиғи бўлди. Таъкидлаш жоизки, Амнистия тўғрисидаги қарор эълон қилинган кундан эътиборан кучга кирди ва унинг ижроси уч ой мобайнида таъминланди. (Давоми учинчи бетда)

Huquqiy ma'rifat

Ҳуқуқий таъсир чораси

жиноятчиликнинг олдини олиш ва осойишталикни таъминлашда муҳим ўрин тутади

Миллий қонунчилигимизга кўра, жазо маҳкумини ахлоқан тузатиш, унинг жиноий фаолиятини давом эттиришига тўсқинлик қилиш ҳамда маҳкум, шунингдек, бошқа шахслар яна жиноят содир этишининг олдини олиш мақсадида қўлланилади. Мазкур чоралар жиноят ва жиноят-ижроия қонунчилигида назарда тутилган тартибда амалга оширилади. Ўз навбатида, мамлакатимизда жиноят содир этган шахсларни қайта тарбиялаш, жазони ижро этиш муассасаларидан бўшатилган шахслар томонидан такроран жиноят со-

дир этилишининг олдини олишга қаратилган чоралар тадбирлар ҳам ишлаб чиқилган. Бу ҳақда сўз борганда, аввало, "Жазони ижро этиш муассасаларидан бўшатилган шахслар устидан ички ишлар идораларининг маъмурий назорати тўғрисида"ги қонунни келтириш ўринлидир. Айтиш керакки, ушбу қонуннинг 4-моддасида маъмурий назорат вояга етган шахсларга нисбатан қандай ҳолатларда қўлланилиши белгилаб қўйилган. (Давоми иккинчи бетда)

Muloqot

Савол беринг,
жавоб берамиз

Айтинг-чи, амалдаги қонунларимизда иш ўрнини қискартириш зарурати туғилганда, вояга етмаган фарзандини ёлғиз ўзи тарбиялаётган оналар учун иш жойини сақлаб қолишда бирон-бир имтиёз кўзда тутилгани? Илтимос, шу ҳақда маълумот берсангиз.

Холмўмин ШАЙМАРДОНОВ,
Сурхондарё вилояти,
Шўрчи шаҳри

— Меҳнат кодексининг 103-моддасига мувофиқ, технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штат) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда ишда қолдириш учун имтиёзли ҳуқуқ малакаси ва меҳнат унвондорлиги юқорироқ бўлган ходимларга берилади.

Малакаси ва меҳнат унвондорлиги бир хил бўлган тақдирда куйидагиларга афзаллик берилади:

- 1) қарамоғида икки ёки ундан ортиқ киши бўлган ходимларга;
- 2) оиласида ундан бўлак мустақил иш ҳақи олувчи бўлмаган шахсларга;
- 3) мазкур корхонада кўп йиллик иш стажига эга бўлган ходимларга;
- 4) ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий ва ўрта махсус, касб-хунар

ўқув юртида тегишли мутахассислик бўйича малакасини ошираётган ходимларга ва ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда олий ва ўрта махсус, касб-хунар ўқув юртидаги таъминланган шахсларга ўқишни тугатганда сўнг мутахассислиги бўйича ишлаётган тақдирда икки йил мобайнида;

5) мазкур корхонада меҳнатда майиб бўлиб қолган ёки касб касаллигини ортирган шахсларга;

6) уруш ногиронлари, уруш қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган шахсларга.

Жамоа шартномасида ходимларни ишда қолдиришда афзаллик бериладиган бошқа ҳолатлар назарда тутилиши мумкин. Бу ҳолатлар, агар ходимлар ушбу модданинг биринчи ва иккинчи қисмларига мувофиқ ишда қолдиришда афзаллик ҳуқуқига эга бўлмаган тақдирдагина, инobatга олинади.

Оилавий шароитларимизни янада яхшилаш мақсадида истеъмол кредити олмақчи эдик. Айтинг-чи, истеъмол кредити кимларга ва қандай шартлар асосида берилади?

И.САМИРОВ,
Бухоро вилояти,
Жондор тумани

— Маълумки, "Истеъмол кредити тўғрисида"ги қонуннинг 7-моддасида истеъмол кредити бериш тартиби белгилаб қўйилган. Унга кўра, истеъмол кредити истеъмол кредити бериш қоидаларига мувофиқ истеъмол кредити шартномаси бўйича тўловлилик, муддатлилик ва таъминланганлик шартлари билан берилди. Истеъмол кредити ўз фаолияти натижасида олинган даромадларга, пенсия ва бошқа даромадларга эга бўлган jisмоний шахсларга берилди. Шу-

нингдек, истеъмол кредити бериш қоидалари истеъмол кредити берувчи ташкилот томонидан ушбу қонунга мувофиқ белгиланади.

Истеъмол кредити бериш қоидалари ҳамма танишиб чиқиши учун очиқ бўлиши ва уларда истеъмол кредити бериш шартлари, шунингдек, кредит миқдори, уни бериш муддати, фоиз ставкаси, истеъмолчи тўлаши лозим бўлган тўловлар жадвали тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган бўлиши керак.

Яқинда узоқ муддатга хизмат сафарига кетмоқчи эдим. Шу боис қимматбаҳо буюмларимни яқинларимдан бирига омонат сифатида қолдирмоқчиман. Айтинг-чи, омонат қолдирганим учун бирон-бир шартнома тузиладими?

С.ЖАВЛОНОВ,
Қашқадарё вилояти,
Нишон тумани

тўсатдан касал бўлиш, ҳужум хавфи ва бошқалар) топширилган бўлса, шартноманинг ёзма шаклига риоя қилини талаб этилмайди.

Омонатни сақлаш шартномаси омонат сақловчи томонидан юк топширувчига, агар бунга қонун ҳужжатларида йўл қўйилса ёки у сақлашнинг ушбу тури учун одатдаги ҳол бўлса, ашёлар сақлаш учун қабул қилинганлигини тасдиқлайдиган номерли жетон (номер) ёки бошқа белги бериш йўли билан тузилиши мумкин. Омонат сақлаш шартномасининг оддий ёзма шаклига риоя қилинмаслиги сақлашга қабул қилинган ашё билан омонат сақловчи қайтарган ашёнинг айнан ўзи эканлиги хусусида низо чиққан тақдирда, тарафларни гувоҳларнинг кўрсатмаларини вақт килиб келтириш ҳуқуқидан маҳрум этмайди.

Саволларга фуқаролик ишлари бўйича Сирдарё вилояти судининг судьяси Муҳаббат РАБИЕВА жавоб берди.

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Конституцияимизнинг 117-моддасига киритилган тузатишларга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясига жаҳон амалиётида илк бор бошқа ҳокимият органларининг ҳеч қандай аралашувисиз сайловларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишни таъминлайдиган, давлат ҳокимияти тизимида алоҳида ўрин тутган конституциявий орган мақоми берилди. Бошқача айтганда, Марказий сайлов комиссияси бу борада мутлақ ваколатларга эга бўлди.

Мустақиллик, қонунийлик, коллегиялик, ошқоралик, адолатлилик Марказий сайлов комиссияси фаолиятининг асосий принциплари этиб белгиланди. Буларнинг барчаси сайловчиларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши, сайловларнинг демократлигини таъминлаш кафолатларини янада кучайтирди.

Марказий сайлов комиссияси Президент сайловида тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ жараёнларни беvosита бошқариб борди. Яна шуни таъкидлаш керакки, барча даражадаги сайлов комиссияларининг фаолияти ва сайлов жараёнининг ҳар бир bosқичида ўтказилган тадбирлар қонун, шунингдек, Марказий сайлов комиссияси томонидан ишлаб чиқилган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича асосий тадбирлар дастури билан тартибга солинди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш мобайнида Марказий сайлов комиссияси раҳбарлигида барча бўғиндаги сайлов комиссиялари томонидан фуқароларнинг сайлов ҳуқуқларини таъминлаш бўйича ниҳоятда катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилганини қайд этиш зарур.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказиш учун тўққиз мингдан зиёд сайлов участкалари, шу жумладан, Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатларидаги ваколатхоналари ҳузурда 44 та сайлов участкаси тузилди. Улар овоз беришни ўтказиш учун барча зарур жиҳозлар, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида тайёргарлик қилиб борилди.

Участка сайлов комиссиялари томонидан сайловчилар овоз бериш вақти ва жойи ҳақида ўз вақтида хабардор қилинди. Мамлакатимиз давлат ҳамда нодавлат телерадиоканалларида сайлов санаси ҳақида информация теле ва радиороликлар, овоз бериш тартиби, сайлов бюллетени, шунингдек, участка сайлов комиссияларининг сайлов кундаги иш тартиби ҳақида кўрсатувлар ҳамда видеороликлар намойиш этилгани ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови кампаниясини кенг ёритиш мақсадида Марказий сайлов ко-

Munosabat

Халқимиз сайловда Ўзбекистоннинг
тинчлиги ва барқарорлиги, тараққиёти ва
ёруғ келажаги учун овоз берди

миссияси томонидан мамлакатимиз ва хорижий оммавий ахборот воситаларининг 430 нафар, жойларда округ сайлов комиссиялари томонидан 550 нафарга яқин вакиллари аккредитациядан ўтказилди. Мамлакатимиз ҳамда чет эл оммавий ахборот воситалари учун барча шароит муҳайё қилинди.

Журналистларни сайлов кампанияси ҳақидаги ахборот материаллари билан таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ёритиш бўйича Республика матбуот маркази ташкил этилди ва фаол иш олиб борди. Округ сайлов комиссиялари ҳузурда ҳам худди шундай матбуот марказлари фаолият юритди. Оммавий ахборот воситалари учун мунтазам матбуот анжуманлари, брифинг ва семинарлар ўтказилгани алоҳида диққатга моликдир.

Сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ жараёнларда барча номзодларга тенг ҳуқуқий ва амалий шароитлар яратиб берилди. Биргина мисол: мамлакатимизда сайловолди ташвиқотининг тенглик ва адолатлилик, очкилик ва ошқоралик мезонлари асосида олиб борилиши тўлиқ таъминланди.

Округ сайлов комиссиялари жойларда номзодларнинг сайловчилар билан учрашувларини ташкил қилишда тенглик ҳамда адолат принципларига қатъий риоя этди. Айни пайтда Марказий сайлов комиссияси томонидан номзодларнинг сайловолди ташвиқоти тадбирлари мониторинг қилиб борилди.

Марказий сайлов комиссиясининг қарори асосида Президентликам номзодларга оммавий ахборот воситаларида бир хил нашр майдони ажратилди. Номзодлар бу қулай имкониятлардан унвонли фойдаланди ва ўз сайловолди дастурларини сайловчилар ҳамда кенг жамоатчиликка етказди.

Буларнинг барчаси фақат номзодлар учун қулайликлардан иборат бўлиб қолмасдан, айни чоғда Президент сайловининг очкилик, ошқоралик, шаффоқлик каби демократик тамойиллар асосида ўтказилишида оммавий ахборот воситалари алоҳида аҳамият касб этганининг ўзига хос ифодаси ҳамдир.

Сайлов округларида Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг тартиби ҳақида кўрсатувлар ҳамда видеороликлар намойиш этилгани ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови кампаниясини кенг ёритиш мақсадида Марказий сайлов комиссияси томонидан мамлакатимиз ва хорижий оммавий ахборот воситаларининг 430 нафар, жойларда округ сайлов комиссиялари томонидан 550 нафарга яқин вакиллари аккредитациядан ўтказилди. Мамлакатимиз ҳамда чет эл оммавий ахборот воситалари учун барча шароит муҳайё қилинди.

лар билан чуқур танишиш имконини берди.

Сайлов партияларо сиёсий рақобат руҳида ўтди. Маълумки, миллий қонунчилигимизга биноан Ўзбекистон Республикаси Президентлигига фақат сиёсий партиялар номзод кўрсатиш ҳуқуқига эга. Марказий сайлов комиссиясига зарур ҳужжатларни тақдим этган мамлакатимизда фаолият юритаётган тўрт партия — Ўзбекистон Халқ демократик партияси, Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси, Тadbirkorлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси ва Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясига сайловда иштирок этиш учун рухсат берилди.

Сайлов жараёни унда иштирок этган сиёсий партияларнинг фаолиги тубдан ошганини кўрсатди. Сиёсий партиялар сайловларда қизгин иштирок этиш орқали ўз дастурий гоъяларини амалга ошириш, ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг стратегик вазифаларини ҳал этишда сезиларли сиёсий таъсир кучига эга бўлиб бораётганини таъкидлаш лозим.

Сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тадбирларда, шунингдек, ҳар бир сайлов участкасида сайлов кунини овоз бериш хоналарида ва овозларни санаб чиқишда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан биттадан кузатувчи, оммавий ахборот воситалари вакиллари, бошқа давлатлар, халқаро ташкилотлар ва ҳаракатлардан кузатувчилар қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар. Бу ҳам — миллий сайлов тизимизининг аҳамиятли хусусиятларидан ҳисобланади.

Шу асосда Президентлик кампаниясининг 35 мингдан зиёд маҳаллий кузатувчилари овоз бериш ва овозларни санаб чиқиш жараёнини кузатиб боргани гоъда аҳамиятлидир.

Бундан ташқари сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказиш жараёнини 5 та халқаро ташкилот — МДХ, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Бутунжаҳон сайлов органлари ассоциацияси, Ислоом ҳамкорлик ташкилоти, ЕХХТ Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича биороссининг кузатувчилари миссиялари ҳамда Осиё, Америка, Европа мамлакатларидан қарийб 900 нафар кузатувчилар кузатиб борди. Улар сайловнинг эркин ва ошқора ўтганини эътироф этди.

Энг асосийси, сайловчиларнинг катта қисми юксак фуқаролик фаоллиги ва масъулиятини намойиш қилиб, Ўзбекистоннинг эркин истиқбол учун овоз бергани кўпчилик хорижий меҳмонларимизни ҳайратда қолдирди. Бинобарин, мамлакатимиз ҳаётидаги ушбу жуда муҳим тарихий воқеа халқимизнинг ўз Юртбошига атрафдоғлиги мустақкам жипслиги, олиб борилаётган демократик ислохотларни қўллаб-қувватлаши ва эртанги кунга қомил ишончининг эркин намойиши бўлди, дейиш учун тўла асос бор. Бу — фақат юртдошларимизнинг эмас, шунингдек, кўп сонли халқаро ва хорижий кузатувчиларнинг ҳам фикридир.

Ҳа, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови яқунларининг энг муҳим ва ўзига хос хусусияти шундаки, Ўзбекистон халқи ушбу сайловда ҳозирги тез ўзгараётган дунёда, тобора мураккаблашиб бораётган та-

ликали замонда давлат ва жамият нуқтаи назаридан, авваломбор, миллий манфаатларимиздан келиб чиқиб, ҳар бир оила ва ҳар бир фарзанд келажаги учун, юрт тинчлиги, Ватан ободлиги, танлаган йўлимиздан ҳеч оғишмай боришимиз учун овоз берди.

Сайлов кампанияси давомида миллий қонунчилигимизга сўзсиз риоя этилди ва фуқароларимиз, жумладан, ёшларнинг ўз ҳаёти ва сиёсий позициясини намойиш этиш учун қонунчиликда белгиланган зарур шароитлар муҳайё этилди. Буларнинг барчаси Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови демократия принципларига мувофиқ ҳолда ўтказилишини таъминлади.

Мухтасар айтганда, миллий сайлов қонунчилигимизга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови яқунларининг энг муҳими, сайлов натижаси — мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ва изчил демократик ислохотларни янада чуқурлаштиришнинг кафолатидир.

Бу, ўз навбатида, Ўзбекистоннинг изчил ва барқарор тараққиқ этириш, тинчлик-осойишталикни кўз қорачиқидек асраб-авайлаш, халқимизга ҳеч қандай кам бўлмаган муносиб ҳаёт шароитларини яратиш, ёшларимизнинг ҳар томонлама баркамол инсонлар бўлиб вояга етишига эришиш имконини беради.

Фулом МИРЗО,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист
Бобомурод РАЙИМОВ,
"Куч — адолатда" муҳбири

Huquqiy ma'rifat

Ҳуқуқий

Чунончи, маъмурий назорат остида турган шахс милициянинг чақирувига биноан кўрсатилган муддатда бориши ҳамда маъмурий назорат қоидаларини ижро этиш билан боғлиқ масалалар бўйича оғзаки ва ёзма тушунтиришлар бериши, ишлаш ёки яшаш жойи ўзгарганлиги тўғрисида, шунингдек, туман ёки шаҳардан ташқарига кетаётгани тўғрисида маъмурий назоратни амалга ошираётган милиция ходимларини бир кеча-кундузда хабардор қилиши керак.

Шу билан бирга, у бошқа аҳоли манзилгоҳига борганида ва ўша ерда бир кеча-кундуздан кўпроқ вақт туриб қолганида маҳаллий ички ишлар бўлимида рўйхатдан ўтиши, қонуннинг 5-моддасида на-

зарда тутилган ва унга нисбатан қўлланилган чеклашларга риоя этиши шарт.

Судьянинг қарори маъмурий назоратни ўрнатиш учун асос ҳисобланади. Маъмурий назоратни ўрнатиш тўғрисидаги масала судья томонидан тақдимнома олинган пайтдан бошлаб 10 кундан кечикмай ҳал қилинади. Маъмурий назорат ўрнатиш тўғрисидаги қарорда назорат белгилашга нималар сабаб бўлганлиги, назорат муддати, назорат остидаги шахсга нисбатан қўлланиладиган чеклашлар, агар маъмурий назорат жазони ижро этиш муассасаларидан бўшатишда белгиланган бўлса, унинг танланган яшаш жойига етиб келиш муддати кўрсатилади.

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Яъни оғир жиноятлар учун озодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилган ёки ҳар қандай қасддан содир этилган жиноятлар учун икки ёки ундан ортиқ марта ҳукм этилган шахсларнинг жазони ўташ давридаги ҳулқ-атвори тузалиш ва ҳалол меҳнат қилиб кун кечириш йўлига ўтишни асло истамаганликларидан далолат берса, уларга нисбатан маъмурий назорат ўрнатилди.

Агар оғир жиноятлар учун озодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилган ёки ҳар қандай қасддан содир этилган жиноятлар учун икки ёки ундан ортиқ марта ҳукм этилган шахслар жазо муддатини ўтаб бўлганидан сўнг ички ишлар идораларининг жамият учун зарарли кун кечиришни тўхтатиш тўғрисидаги оғоҳлантиришига қарамай, жамоат тартибининг мунтазам бузаётган ва фуқароларнинг қонуний манфаатларига путур етказётган бўлса, уларга нисбатан ҳам бундай ҳолга қўлланилиши кўзда тутилган. Маъмурий назорат остига олин-

ган шахсларга нисбатан куннинг ички ишлар идоралари белгилаб қўйган вақтида уйдан чиқиб кетишини тақиқлаш, туман ёки шаҳарнинг муайян жойларида бўлишини тақиқлаш; ички ишлар идоралари, яъни милициянинг руҳсатисиз туман ёки шаҳардан ташқарига чиқиб кетишини тақиқлаш; рўйхатдан ўтиш учун ҳар ойда бир мартадан тўрт мартагача милицияга келиб учрашиш каби чеклашлар татбиқ этилиши мумкин.

Ушбу чеклашлар назорат остида бўлган шахснинг турмуш тарзига, оилавий аҳволига, аввалги судланганлигига ва унинг шахсини тавсифловчи бошқа ҳолатларга қараб тўла ҳажмда ёки айрим-айрим йўсинда қўлланилади. Маъмурий назорат остида турган шахс ҳалол меҳнат қилиб кун кечириши, жамоат тартибининг бузмаслиги, бошқа фуқароларнинг қонуний манфаатларига путур етказмаслиги лозим. Бундан ташқари қонунчиликда уларнинг бир қатор қоидаларга риоя этиши зарурлиги белгилаб қўйилган.

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Пай фонди — бу умумий улушли мук хукуки асосида пай эгаларига тегишли бўлган ва ишончли бошқарувчининг бошқарувида бўлган инвестиция пайлари тўлови ҳисобига олинган пул маблағлари йиғиндиси, шунингдек, сотиш ва сотиб олишдан даромад ва дивиденд (фоиз) кўришида фойда олиш мақсадида уларни қимматли қоғозлар ва бошқа инвестиция активларига инвестиция қилиш натижасида олинган бошқа активлар, деган маънони англатади.

Инвестиция ва пай фондлари — аҳоли пул маблағлари ва бошқа активларни профессионал менежерларга бошқариш учун топшириш механизми, демакдир. Инвесторларнинг маблағларидан ҳар бир инвесторнинг инвестициясига мутаносиб равишда улуши бўлган, профессионал бошқарув, таваккалчиликларни диверсификация қилиш ва инвестицияларни бошқаришда харажатларни камайтиришни таъминлайдиган ягона портфель шакллантирилади.

Бозор иқтисодиёти муносабатлари доирасида инвестиция ва пай фондлари ўзига хос муайян вазифаларни бажаради. Жумладан, хусусий инвесторларнинг жамғарилган маблағларини тўллаш, хусусий инвесторлар етарли тажриба ва малакага эга бўлмаганлиги сабабли, уларнинг инвестиция ресурсларини самарали бошқариш механизмини яратиш, хусусий инвесторлар маблағларини молия бозорининг турли хил жабаҳларига инвестиция қилиш орқали таваккалчиликларни диверсификация қилиш, қимматли қоғозлар бозорига битимларни ўтказиш ва қимматли қоғозларни сақлаш билан боғлиқ харажатларни тежаш каби функцияларни амалга оширади.

Жамоавий инвестициялаш институтининг акциядорлик жамияти шаклидаги инвестиция фондларини ташкил этиш ва ривожлантириш амалиёти мамлакатимиздаги хусусийлаштириш жараёнлари билан бевоқифлик, шу ўринда қонун лойиҳасида кўзда тутилган энг муҳим янгилликка тўхталган бўлса, бу юртимизда жамоавий инвестициялаш ривожлантиришга қаратилган ишончли бошқарувчи компаниялар ҳузуридаги пай фондларини ташкил этишдир.

Бу борадаги хорижий тажриба ўрганилганда, пай фондлари фаолиятининг бир қатор хусусиятларга эга экани аниқланди. Масалан, пай фон-

ди юридик шахс ҳисобланмайди, унинг мол-мулкни бошқариш бошқарувчи компания томонидан амалга оширилади. Бундан ташқари фондини ташкил этишнинг мақсади — фондга бириктирилган активлар ҳисобидан фойда олиш ва уларни пай сонига мутаносиб равишда инвесторлар (пай эгалари) ўртасида тақсимлашдан иборат.

Шунингдек, инвестиция пайи — пай фондида ўз эгасининг улушини тасдиқловчи ноэмиссивий ҳужжат-

қарори билан тасдиқланган "Инвестиция фондлари тўғрисида"ги ва 2003 йил 19 апрелдаги «Хусусийлаштирилган корхоналарни корпоратив бошқаришни тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан тасдиқланган "Инвестиция активларининг ишончли бошқарувчилари тўғрисида"ги низомлар асосида амалга оширилмоқда.

Айтиш керакки, Фуқаролик кодексининг 96-моддасига мувофиқ, қимматли қоғозлар жумласига облига-

да фонд маблағлари ҳисобидан ва унинг номидан тузиладиган шартномалар Марказий депозитарийда рўйхатдан ўтказилиши ҳам кўзда тутилган. Мол-мулкнинг ишончли бошқарува берилиши, унга бўлган мук хукукининг ўтишига олиб келмайди. Бошқарувчи компания пай фонди мол-мулкнинг бошқарувини пай фонди иштирокчилари манфаатлари йўлида ва инвестиция декларацияси ҳамда ишончли бошқарув шартномаси доирасида амалга оширади.

Пай фонди ҳисобига ишончли бошқарувчи томонидан олинган улуш ёхуд қимматли қоғозлар тегишли реестрда ишончли бошқарувчи кўрсатилиб, унга мазкур улуш ва қимматли қоғозлар пай фондини ишончли бошқариш ҳукуки асосида тегишлилиги тўғрисида ёзув киритилади.

Қонун лойиҳаси инвестиция ва пай фондлари фаолиятини тартибга солиш қондаларини ҳам ўз ичига олган бўлиб, лойиҳанинг 24-моддасига асосан инвестиция ва пай фондлари фаолиятини тартибга солиш қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органи томонидан Қимматли қоғозлар марказий депозитарийси билан биргаликда амалга оширилади.

Қонун лойиҳасининг мазкур моддасига кўра, шунингдек, инвестиция ва пай фондлари фаолияти тўғрисидаги ахборотларни ошкор этиш ишончли бошқарувчи томонидан:

қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш бўйича ваколатли давлат органи томонидан белгиланган тартибга мувофиқ ошкор этилиши шарт бўлган ахборотларни инвестиция ва пай фондлари ва фонд биржаси расмий веб-сайтларида эълон қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ҳолларда инвестиция ва пай фондлари иштирокчилари ва ваколатли шахсларнинг сўровига мувофиқ ахборотларни тақдим этиш йўли билан амалга оширилади.

Қисқача айтганда, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши аҳолининг буш пул маблағларини ишончли бошқарувчиларга топшириш ва уларни янада кўпайтириш, мавжуд сармояларни тақсимлаш сарфлаш, бир сўз билан айтганда, мамлакатимиз иқтисодий негизини янада мустақамлашга хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

Сиддиқжон АБДУБАКИЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

Qonun ijodkorligi

Инвестиция ва пай фондлари

бу борадаги қонунчилик тақомиллаштирилмоқда

сиз қимматли қоғоз эканини қайд этиш ўринлидир. Пай фонди пай тегишли бўлган инвестор, яъни пай эгаси пул маблағлари ҳисобидан шаклланади. Инвестиция қилиш йўналиши бўйича пай фондлари — акциялар фонди, облигациялар фонди, соҳалар бўйича фондлар ва бошқа соҳаларга ажратилиш мумкин. Инвестиция пайлари эгаларининг ҳисоби махсус ҳисоб институти — мустақил депозитарий томонидан юритилади.

Шуни қайд этиш жоизки, мамлакатимизда инвестиция ва пай фондларини ташкил этишнинг ҳукукий асоси Фуқаролик кодекси ва "Қимматли қоғозлар бозори тўғрисида"ги қонун ҳисобланади, бу қонун ҳужжатларида "Инвестиция ва пай фондлари тўғрисида"ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш учун зарур қоидалар белгиланган.

Инвестиция фондлари мамлакатимизда 1996 йилдан бошлаб фаолият кўрсатиб келади. Ҳозирги кунда уларнинг фаолияти юқорида тилга олинган қонун ҳужжатлари, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 25 сентябрдаги «Инвестиция ва пай фондлари тўғрисида» қонун лойиҳасининг асосийлаштириш инвестиция фондлари фаолиятини тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги

ция, вексель, чек, депозит ва жамғарма сертификатлари, қоносамент, акция ҳамда қонун ҳужжатлари билан қимматли қоғозлар жумласига киририлган бошқа ҳужжатлар киредади.

Амалдаги қонунчиликда пай фонди фаолияти бўйича зарурий таянч қоидалар мавжуд бўлгани ҳолда, пай фонди аниқ таъриф берилмаган ва уни ташкил этиш тартиби белгиланмаган.

Шу маънода "Инвестиция ва пай фондлари тўғрисида"ги қонун лойиҳасида инвестиция пайлари эгаларини химоя қилиш механизмлари ҳам назарда тутилган. Жумладан, бошқарувчи компания фаолияти лицензияланган фаолият тури ҳисобланади. Бошқарувчи компания пай фонди маблағларидан у марказий депозитарийда ҳисобга қўйилганига қадар фойдаланишга ҳақли эмас.

Пай фонди маблағлари фақат бошқарувчи компания ва марказий депозитарий имзолари мавжуд бўлганда ишлатилади. Бошқарувчи компания қимматли қоғозлар, пул маблағлари ва бошқа инвестиция активларининг алоҳида ҳисобини юритади. Инвестиция пайлари марказий депозитарийда улар эгаларининг депо ҳисобварақларида юритилади. Бундан ташқари қонун лойиҳаси-

йўл қўйишган. Шу боис суд юқоридаги қарорни ноқонуний деб топиб, бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг Қувасой шаҳар бўлими зиммасига Мухаббатхон Ёқубжоновга 2014 йил 1 мартдан бошлаб имтиёзли пенсия тўловини давом эттириш мажбуриятини юқлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шу тариқа суд томонидан даввогарнинг бузилган ҳуқуқлари тўлиқ тикланди.

Юқорида баён этилганлардан ҳам кўринадики, ҳар бир соҳа мутахассислари қонунларнинг моҳиятини чуқур англаши ва амалга самарали жорий этиши фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини амалда кафолатли химоя қилиш имконини беради.

Зухраҳон ЭРМАТОВА,
фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судининг судьяси
Хурийд СУЛТОНОВ,
"Куч — адолатда" муҳбири

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

— Бола парваришида бўлган даврларингиз имтиёзли стажга нотўғри қўшилган экан. Бу ўтказилган текширишда аниқланди. Шунинг учун пенсиянгиз тўхтатилди, — дея жавоб беришди бўлим мутахассислари унга.

Дарҳақиқат, 2014 йил 4 мартда Молия вазирлигининг "Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг туман, (шаҳар) бўлимларида фуқароларга пенсия ва нафақалар таъинлаш бўйича расмийлаштирилган ҳужжатларни қонунийлиги юзасидан текшириш ишларини ташкил этиш тўғрисида"ги буйруғи қабул қилинган. Ушбу буйруқ ижросини таъминлаш мақсадида ўтказилган назорат-тафтиш жараёнида Мухаббат Ёқубжоновга ҳам имтиёзли пенсия нотўғри таъинланган деб топилган ва 2010 йил 10 октябрдан 2014 йил 28 февралгача тўланган

Qonun ko'magi

Ноқонуний қарор суд томонидан бекор қилинди

жами 10 775 310 сўм пенсия-ни бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг Қувасой шаҳар бўлимига қайтариш ҳақида қарор қабул қилинган.

Аниқланишича, М.Ёқубжонов 1981 йилдан 2012 йилга қадар шаҳар мактабларида ўқитувчи бўлиб ишлаган. 2010 йилнинг 10 октябрида эса, унга 31 йиллик умумий иш стажини, шундан 21 йил 9 ойлик имтиёзли иш стажини билан имтиёзли пенсия таъинланган. Лекин юқоридаги текширишда унинг бола парвариши даври имтиёзли иш стажидан чиқариб ташланган.

Айтиш керакки, М.Ёқубжонов ушбу ҳолатга аниқлик киритиш мақсадида фуқаро-

лик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судига даъво аризаси билан мурожаат қилди.

Судда ушбу ҳолатга тўлиқ оидинлик киритилди. Яъни М.Ёқубжоновнинг 2010 йил 10 октябрда пенсияга чиққанлигини назарда тутса, унга кексалик нафақаси ўша пайтда амалда бўлган қонунларга биноан таъинланган. Шу боис Меҳнат кодексининг 234-моддаси (2010 йил 22 декабрда киритилган ўзгартиришгача бўлган таҳририда) "Болали парвариш-лаш таътиллари даврида аёлининг иш жойи (лавозими) сақланади. Бу таътиллар меҳнат стажига, шу жумладан, мутахассислиги бўйича

иш стажига ҳам қўшилади", деб белгилаб қўйилган.

Бундан ташқари амалдаги Фуқаролик кодексининг 4-моддасида фуқаролик қонун ҳужжатлари орқага қайтиш кучига эга эмаслиги ва улар амалга киритилганидан кейин вужудга келган муносабатларга нисбатан қўлланилиши таъкидланган. Мақсуд қоида "Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида"ги қонуннинг 31-моддасида ҳам ўз ифодасини топган. Фарғона вилояти назорат-тафтиш бошқармаси мутахассислари 2010 йил 10 октябрда таъинланган пенсия ишига 2014 йил март ойида амалда бўлган қонунлар талабини татбиқ этиб, хатога

Таъсир чораси

жиноятчиликнинг олдини олиш ва осойишталикни таъминлашда муҳим ўрин тутати

Алоҳида қайд этиш жоизки, судлар томонидан маъмурий назорат ўрнатиш ҳақида қарор чиқариш жараёнида назорат ўрнатиш учун асосларнинг мавжудлиги, ички ишлар органлари томонидан судга тегишли ҳужжатлар тақдим қилинганлиги синчиқлаб текширилиши керак. Чунинчи оғир ёки ўта оғир жиноятни учун судланиб, жазони ижро этиш жойларида бўшатирилган шахслар ички ишлар идораларининг жамият учун зарарли кун кечирishi тўхтатиш тўғрисидаги оғоҳлантиришига қарамай, жамоат тартибини мунтазам бузаётганлиги ва фуқаролар-

нинг қонуний манфаатларига путур етказиб қўйиши ҳолати аниқланиши, тегишли маъмурий баённомалар, тушунтириш хатлари, далолатномалар билан исботланиши лозим.

Содир этилган жиноят учун судланганлик мuddатлари ўтиб кетган бўлса ёки суд томонидан олиб ташланган бўлса, шунингдек, шахс жамоат тартибини бузган бўлса-ю, лекин ҳуқуқбузарлик учун жавобгарликка тортиш мuddатлари ўтиб кетган бўлса, у жамоат тартибини мунтазам бузувчи ҳисобланмайди.

Маъмурий назорат олти ойдан бир йилгача мuddатга белгиланади.

Маъмурий назорат мuddати ички ишлар идораларининг тақдимномасига биноан ҳар сафар яна олти ойга узайтирилиши мумкин. Назорат остидаги шахс ўзига белгиланган вақт ичида тузатиш йўлига ўтмаган, жамоат тартибини бузаётган, фуқароларнинг қонуний манфаатларига путур етказиб қўйиши бўлса, бундай ҳолларда унга нисбатан маъмурий назорат мuddати узайтирилиши мумкин.

Қонунчиликда маъмурий назоратни тўхтатишга доир ҳолатлар ҳам аниқ баён этилган. Маъмурий назорат бундай назоратни олиб бориш учун белгиланган мuddат тугаганидан кейин, агар уни узайтиришга асос бўлмаса, тўхтатилади.

Маъмурий назорат мuddатидан илгари, башарти назорат остида бўлган шахс тузатиш йўлига қатъий ўтгани, ишда ва турмушда ўзини намунали тутгани аниқланган бўлса, тўхтатилиши мумкин. Назорат остида бўлган шахснинг судланганлик мuddати тугаган ёки судланганлиги олиб ташланган ҳолларда ҳам

маъмурий назоратни тўхтатиш кўзда тутилган.

Ўз навбатида, маъмурий назорат остидаги шахс суд қарори билан ўзига нисбатан қўлланилган чеклашларга риоя этмаса, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 206-моддасига кўра, маъмурий жавобгарликка тортилади.

Шунингдек, маъмурий жазога тортилган шахс тақдоран маъмурий назорат қоидаларини бузса, Жиноят кодексининг 226-моддаси биринчи қисми билан айбдор, деб топилади ва унга нисбатан қонуний жазо таъинланади.

Энг муҳими, судлар ва ички ишлар органлари томонидан маъмурий назоратга доир қонунчиликка оғишмай амал қилиниши судланган шахслар томонидан тақдоран жиноят содир қилинишининг олдини олишга, жамиятимизда тинчлик-осойишталикни таъминлашга хизмат қилади.

Икром МУСЛИМОВ,
жиноят ишлари бўйича Бухоро вилояти судининг раиси

Insonparvarlik tamoyillari

Инсонийликнинг юксак намунаси

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Ўз навбатида, ушбу мuddат судлар зиммасига алоҳида маъсулият юқлади. Қарорга кўра, барча суд инстанциялари ўзларининг иш юритишдаги шахсларнинг жинояти ҳақидаги ишлар ва материалларга нисбатан белгиланган талабларни изчил қўллади.

Маълумки, амнистия акти ҳукм қонуний кучга кирган, бироқ ижро этилмаган, қамоқда сақланмаётган шахсларга нисбатан, жинояти ҳақидаги ишлар ва материаллар тергов ва суриштирув органлари иш юритишда бўлган шахсларга нисбатан прокурорнинг илтимосномасига кўра, суд томонидан қўлланилади. Жазони ўтаётган маҳкумларга келса, қарор талаби уларга нисбатан жазони ижро этиш муассасаси ёхуд органининг бошлиғи, ҳарбий хизматчиларга нисбатан эса, ҳарбий қисм ёки интизомий қисм командири томонидан тақдим этилган ҳужжатлар асосида прокурорнинг илтимосномасига биноан жиноят ишлари бўйича судлар томонидан татбиқ этилади.

Амнистия тўғрисидаги қарорни қўллаш даврида жамоатчилик назоратини ўрнатиш ва очиқ-ошкораликни таъминлаш муҳим аҳамият касб этади. Шу мақсадда бу гал ҳам сенаторлар, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар, Тошкент шаҳар, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлари, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман)нинг минтақавий вакиллари билан ишчи гуруҳлари тузилди ва улар мазкур жараёнда бевоқиф иштирок этиди.

Амнистия актига асосан, биринчи навбатда, аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаган шахслар, 60 ёшдан ошган эркеклар, чет давлат фуқаролари ва I, II гуруҳ ноғиронлари, шунингдек, ушбу қарор кучга киргунга қадар бир йилдан ошмаган мuddат ичида қонунда белгиланган тартибда жазони ўташга тўқсинлик қиладиган оғир

касалликларга чалинган деб топилган шахслар жазодан озод қилинишига алоҳида эътибор қаратилди.

Амнистия ҳақидаги қарор талаблари, бутун юртимизда бўлгани сингари вилоятимиз судлари томонидан ҳам изчил ижро этилди. Бир қатор фуқароларга нисбатан қўзғатилган жиноят ишлари атрофлича кўрилиб, уларнинг аксарияти амнистия актига мувофиқ ҳаракатдан тугатилди.

Башарти, амнистия акти амал қилмаганда, ҳоқалик Гулбахор Саъдуллаева ҳам муқаррар равишда ўз қилмишининг жабҳини тортиган бўларди. Аёл боши билан ўз қўлинига энгил тан жароҳати етказган ва Жиноят кодексининг 109-моддаси 2-қисмида назарда тутилган жиноий ҳаракатни содир қилган бу аёлнинг амнистия актини қўллаш тўғрисидаги илтимоси суд томонидан қаноатлантирилди.

Шунингдек, ушбу туманда яшайдиган ва Жиноят кодексининг 276-моддаси 2-қисми билан жавобгарликка тортилган Сотимбой Турсунов ҳам таъинланиши муқаррар бўлган жазодан халос бўлди. Суд унинг кексалиги, яъни 60 ёшдан ошганлигини инобатга олди. Бинобарин, Амнистия актининг 1-банди "в" кичик банди асосида С.Турсуновга оид жиноят иши ҳаракатдан тугатилди.

Давлатимиз ва жамиятимизнинг бундай муровватидан шу аснода бошқа бир қатор фуқаролар ҳам баҳраманд бўлдилар. Шу ўринда айбдорларнинг суд ажримига кўра, жазодан тўлиқ ёхуд қисман озод қилиниши ёки уларга нисбатан энгилроқ жазо таъинланиши ёхуд шундай жазога алмаштирилиши уларнинг ахлоқан тузалиш йўлига кириши ва нумоносиб хатти-ҳаракатларга тақдоран қўл урмаслиги учун берилган бир имконият эканини ва оғлом фикрлай оладиган кишилар бундан тегишли хулоса чиқаришлари кераклигини таъкидлаш мақсадга мувофиқдир.

Яшин БОЛТАЕВ,
жиноят ишлари бўйича Хонқа тумани судининг раиси

Jinoyat va jazo

Йўл ҳаракати қоидалари

йўловчи ва ҳайдовчилар

хавфсизлигининг муҳим кафолатидир

Юртимизда аҳолининг турмуш фаровонлиги тобора юксалиб, кундалик эҳтиёжимиз учун юятда муҳим ўрин тутадиган транспорт воситаларининг сонини ҳам кун сайин ортиб бормоқда. Албатта, узғиримизни яқин, мушқуллимизни осон қиладиган транспорт воситалари сонининг ортиб бориши ҳар биримиз учун қулайликлар яратishi баробарида, йўл ҳаракати иштирокчиларидан алоҳида ҳушёрлик ва диққат-эътиборли бўлишни талаб этади.

Айтиш жоизки, автомашина бошқаришда йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя этиш ҳам ҳайдовчининг, ҳам пиёданнинг хавфсизлигини таъминлайдиган муҳим омил ҳисобланади. Шунингдек, қўлланмаган кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олади. Афсуски, ҳаётда ушбу қоидаларга амал қилмаслик оқибатида турли нохуш ҳодисаларга сабаб бўлаётган баъзи ҳайдовчилар ҳам учраб туради.

Бунга А.Холмоновнинг қилмишини мисол сифатида келтириш мумкин. Гап шундаки, у ўтган йил декабрь ойида соат 22 лар атрофида акасига қарашли бўлган "Ма-

тиз" русумли автомашинани маст ҳолда "Шеробод — Бойсун" йўналишида бошқариб бораётиб, йўлни кесиб ўтаётган Жамила исмли аёлни уриб юборди.

Натижада Ж.Жўраева ҳаёт учун хавфли бўлган оғир тан жароҳати олиб, воқеа жойида ҳаётдан кўз юмади.

Энг афсусланарли томони шундаки, А.Холмонов транспорт воситасини амалдаги йўл ҳаракати қоидаларига мутлақо زيد равишда: бири-бир ҳужжатсиз, маст ҳолатда бошқаргани ана шундай фожианинг юз беришига сабаб бўлди.

(Давоми тўртинчи бетда)

